

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ «Невідкладна хірургія дитячого віку»

1. Загальна інформація

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	228 Педіарія, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Форма навчання	очна денна, очна вечірня
Назва навчальної дисципліни	Невідкладна хірургія дитячого віку
Кафедра	Дитяча хірургія
E-mail кафедри	kaf_pedsurgery@meduniv.lviv.ua
Викладачі (імена, прізвища, наукові ступені і звання викладачів, які викладають дисципліну, контактний email, Google scholar, Scopus)	<p>Кузик Андрій Станіславович – к.мед.н., доцент, kuzykandrij@hotmail.com https://scholar.google.com.ua/citations?user=XzUL5B8AAAAJ&hl=uk</p> <p>Наконечний Андрій Йосифович – д.мед.н., професор, andrurol@gmail.com https://scholar.google.com.ua/citations?user=Na1aagkAAAAJ https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=40162043500</p> <p>Переслов Андрій Анатолійович – д.мед.н., професор, perejaslow_andre@yahoo.com https://scholar.google.com.ua/citations?user=W4Q_dHcAAAAJ&hl=ru https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6504052089</p> <p>Кулик Олена Миколаївна – д.мед.н., професор, helenakulyk@meta.ua https://scholar.google.com.ua/citations?user=en4qFGcAAAAJ&hl=uk</p>
Рік навчання (рік, на якому реалізується вивчення дисципліни)	За вибором аспіранта/ів
Тип дисципліни/модулю (обов'язкова/ вибіркова)	Вибіркова
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин (лекції/ практичні/семінарські заняття/ самостійна робота аспірантів)	90 (8/28/8/46) год
Консультації	Є, згідно з графіком

2. АНОТАЦІЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ

Силабус з дисципліни «Невідкладна хірургія дитячого віку» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії укладено у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти». Ознайомлення з вказаною дисципліною дає можливість здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії здобути компетенції (знання та вміння) відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього фахівця, аналізувати інформацію про невідкладні абдомінальні, торакальні та гінекологічні захворювання, трактувати клінічний перебіг, вміти визначати методи діагностики та варіанти оперативного лікування даних патологій.

3. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни за вибором «Невідкладна хірургія дитячого віку» передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань із цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що вирішує актуальне наукове завдання в дитячій хірургії, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Основними *завданнями* є:

- Визначати нові наукові напрямки, теоретичні та практичні проблеми в невідкладній хірургії дитячого віку;
- Вільно володіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори невідкладних хірургічних захворювань у дітей;
- Вивчити новітні методи діагностики та лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією;
- Визначати та аналізувати клінічні симптоми і синдроми при невідкладних хірургічних захворюваннях у дітей;
- Виявляти можливі ускладнення;
- Складати план обстеження та інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів обстеження дітей з невідкладною хірургічною патологією;
- Проводити диференційну діагностику, обґрунтовувати і формулювати діагноз найбільш поширених хірургічних захворювань у дітей;
- Трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики невідкладних хірургічних захворювань у дітей;
- Демонструвати вміння виконувати необхідні медичні маніпуляції;
- Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах в дитячій хірургії;
- Демонструвати вміння ведення медичної документації;
- Володіти морально-деонтологічними принципами фахової субординації в дитячій хірургії.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії наступних *компетентностей та програмних результатів навчання*:

1. Інтегральна компетентність: здатність ефективно вирішувати комплексні наукові та практичні проблеми в галузі медицини за спеціальністю «дитяча хірургія», організувати і виконувати власну науково-дослідницьку роботу з метою генерування нових систематизованих знань, що мають теоретичне і практичне значення, можуть успішно впроваджуватись у вітчизняний й міжнародний дослідницький та освітній простір, практичну медицину та інші сфери життя.

2. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до науково-професійного, світоглядного та загальнокультурного саморозвитку і самовдосконалення.

ЗК2. Здатність автономно виконувати фахову та науково-дослідницьку роботу з дотриманням принципів академічної доброчесності, авторського права та наукової етики.

ЗК3. Здатність до різнобічного пошуку, самостійного аналізу та систематизації інформації з використанням сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.

ЗК4. Здатність спілкуватись і взаємодіяти в науково-професійному та освітньому середовищі, в тому числі, - на міжнародному рівні.

ЗК5. Здатність незалежно мислити, виявляти, формулювати й ефективно вирішувати проблеми наукового характеру, приймати відповідальні рішення, продукувати нові знання та ідеї.

ЗК6. Здатність проводити моніторинг виконаних робіт, здійснювати оцінку інтелектуального продукту та забезпечувати його якість.

ЗК7. Здатність до опрацювання, аналізу, узагальнення, обговорення та представлення результатів власного наукового дослідження у вигляді усної та письмової презентації державною й іноземною мовами, опанування майстерністю вести наукову дискусію з демонстрацією вільного володіння науковою термінологією, риторикою та культурою наукового мовлення.

ЗК8. Здатність працювати в команді, організувати, планувати та прогнозувати результати власної чи колективної роботи, нести відповідальність за досягнуті результати, діяти в нових умовах, керувати роботою інших осіб та мотивувати їх для досягнення спільної мети.

3. Фахові компетентності:

ФК1. Здатність аналізувати, відтворювати, інтерпретувати та використовувати в практичній, науково-дослідницькій та освітній діяльності знання сучасного стану проблем та досягнень в галузі дитячої хірургії, основних концепцій, теорій, гіпотез щодо розвитку, перебігу та лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ФК2. Здатність розробляти та управляти науковими проєктами в галузі дитячої хірургії, формулювати мету, зміст та новизну дослідження.

ФК3. Здатність встановлювати потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень в галузі дитячої хірургії, генерувати нові знання, наукові гіпотези, теорії та концепції щодо розвитку, перебігу, прогнозування наслідків та лікування невідкладних хірургічних захворювань дитячого віку.

ФК4. Здатність обирати та використовувати сучасні методи дослідження (опитування, огляду, спеціального клінічного обстеження, визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень дітей з невідкладною хірургічною патологією) відповідно до поставленої мети, завдань та очікуваних результатів.

ФК5. Здатність інтерпретувати, аналізувати й узагальнювати результати роботи з профільними пацієнтами, дані власних наукових досліджень дітей з невідкладною хірургічною патологією, визначати їх місце в системі існуючих знань, дотримуючись принципів наукової етики, академічної доброчесності й авторського права.

ФК6. Здатність впроваджувати нові знання з питань дитячої хірургії в наукову сферу, освітній процес і практичну роботу за фахом «дитяча хірургія».

ФК7. Здатність представляти результати власних наукових досліджень у вигляді друкованих праць або усних форм презентацій відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ФК8. Здатність вільно спілкуватись в іншомовному науково-професійному та освітньому середовищі, вести наукову дискусію, сприймати, обробляти та відтворювати інформацію професійною іноземною мовою.

4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Безперервно самовдосконалюватись та застосовувати здобуті науково-професійні знання та вміння дитячої хірургії в науковій, фаховій та освітній діяльності.

ПРН 2. Використовувати набуті концептуальні та методологічні знання для організації й самостійного виконання наукового дослідження в галузі дитячої хірургії.

ПРН 3. Добирати, аналізувати, інтерпретувати, коректно оцінювати і творчо використовувати клінічну та наукову інформацію стосовно причин розвитку, особливостей клінічного перебігу, підходів до діагностики, лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ПРН 4. Вміти виявити та окреслити невирішені проблеми щодо діагностики і лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією з подальшим визначенням шляхів їх вирішення.

ПРН 5. Продувати нові знання та ідеї, формулювати наукові гіпотези, теорії та концепції в галузі дитячої хірургії з урахуванням та дотриманням принципів наукової етики й академічної доброчесності.

ПРН 6. Самостійно аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати, узагальнювати, систематизувати клінічні та наукові дані стосовно причин розвитку, особливостей клінічного перебігу, підходів до діагностики, лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ПРН 7. Розробляти дизайн і план власного дослідження за фахом «Дитяча хірургія» на основі самостійно сформульованих мети і завдань.

ПРН 8. Обирати, застосовувати і вдосконалювати сучасні методики дослідження дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ПРН 9. Розробляти та впроваджувати нові способи діагностики, лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ПРН 10. Використовувати здобуті в результаті дослідження нові знання щодо хірургічних захворювань у дітей в практичній діяльності й освітньому процесі.

ПРН 11. Презентувати у науковому та освітньому фаховому співтоваристві результати власних наукових досліджень в усній та письмовій формах, державною та іноземною мовою, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН 14. Організувати та управляти освітнім процесом в межах обраної медичної спеціалізації, оцінювати його ефективність, виявляти та усувати педагогічні проблеми.

ПРН 15. Розвивати комунікації та застосовувати навички міжособистісних взаємодій в

науковому, професійному, освітньому та міждисциплінарному середовищах.

ПРН 16. Дотримуватися принципів наукової етики у роботі з невідкладною хірургічною патологією дитячого віку.

ПРН 17. Використовувати принципи академічної доброчесності та нести відповідальність за достовірність отриманих та оприлюднених наукових результатів.

5. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

«Невідкладна хірургія дитячого віку»

№	Назва розділу / модулю	Кредити	Години	Вид заняття (години)			
				Лекції	Семінари	Практичні Заняття	Самостійна робота
Очна денна, очна вечірня форма							
1.	Абдомінальна хірургія	2	60	4	4	18	34
2.	Торакальна хірургія	0,5	15	2	2	4	7
3.	Гінекологія	0,5	15	2	2	6	5
ВСЬОГО		3,0	90	8	8	28	46

Теми лекцій

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Гнійно-запальні захворювання органів черевної порожнини у дітей.	2
2.	Гостра кишкова непрохідність у дітей.	2
3.	Невідкладні стани в торакальній хірургії.	2
4.	Невідкладні стани в дитячій та підлітковій гінекології.	2
Разом		8

Теми семінарських занять

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Травми органів черевної порожнини.	2
2.	Травми органів грудної клітки.	2
3.	Кровотечі шлунково-кишкового тракту у дітей.	2
4.	Кисти яйника та їх ускладнення.	2
Разом		8

Теми практичних занять
(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Гострий апендицит у дітей.	3
2.	Перитоніти у дітей. Перитоніти новонароджених.	3
3.	Странгуляційна кишкова непрохідність.	3
4.	Обтураційна кишкова непрохідність	3
5.	Інвагінація кишківника.	3
6.	Ускладнення виразкової хвороби шлунка та 12-ти палої кишки.	3
7.	Сторонні тіла дихальних шляхів та стравоходу. Опіки стравоходу.	2
8.	Пневмоторакс.	2
9.	Заворот придатків матки.	2
10.	Апоплексія яйника.	2
11.	Залік	2
Разом		28

Теми для самостійної роботи
(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1	Особливості перебігу, діагностики та лікування апендициту у дітей раннього віку.	5
2.	Ускладнення дивертикула Меккеля у дітей.	5
3.	Гострий холецистит.	5
4.	Гострий панкреатит.	5
5.	Защемлені грижі у дітей.	5
6.	Сторонні тіла ШКТ.	5
7.	Синдром портальної гіпертензії	4
8.	Деструктивна пневмонія у дітей.	3
9.	Медіастиніти у дітей.	2
10.	Ускладнення параоваріальної кисти та гідатиди маткової труби.	3
11.	Атрезія гімена та вагіни. Гематокольпос, гематометра.	2
Разом		46

6. ВИДИ КОНТРОЛЮ (ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ)

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння аспірантами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:

- а) тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, з визначенням правильної послідовності дій, з визначенням відповідності, з визначенням певної ділянки на фотографії чи схемі («розпізнавання»);
- б) індивідуальне усне опитування, співбесіда;
- в) розв'язання типових ситуаційних задач;
- д) контроль практичних навичок;

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність аспіранту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою. При цьому враховуються усі

види робіт, передбачені програмою дисципліни. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Самостійна робота аспіранта оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки аспіранта.

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання проводиться по завершенню вивчення дисципліни у вигляді заліку.

Шкали оцінювання традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS

Залік – це форма підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, з використанням навчальної платформи Misa, відповідно до розкладу. Триває 2 академічних години.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 120 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих аспірантом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала
5	200	4,6	184	4,17	167	3,77	151	3,35	134
4,97	199	4,57	183	4,14	166	3,74	150	3,32	133
4,95	198	4,52	182	4,12	165	3,72	149	3,3	132
4,92	197	4,5	180	4,09	164	3,7	148	3,27	131
4,9	196	4,47	179	4,07	163	3,67	147	3,25	130
4,87	195	4,45	178	4,04	162	3,65	146	3,22	129
4,85	194	4,42	177	4,02	161	3,62	145	3,2	128
4,82	193	4,4	176	3,99	160	3,57	143	3,17	127
7,8	192	4,37	175	3,97	159	3,55	142	3,15	126
4,77	191	4,35	174	3,94	158	3,52	141	3,12	125

4,75	190	4,32	173	3,92	157	3,5	140	3,1	124
4,72	189	4,3	172	3,89	156	3,47	139	3,07	123
4,7	188	4,27	171	3,87	155	3,45	138	3,02	121
4,67	187	4,24	170	3,84	154	3,42	137	3	120
4,65	186	4,22	169	3,82	153	3,4	136	Менше 3	Недостатньо
4,62	185	4,19	168	3,79	152	3,37	135		

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до 120 балів	3
Нижче 120 балів	2

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності аспірантів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

7. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ

1. Клінічна картина гострого апендициту у дітей.
2. Особливості перебігу гострого апендициту у дітей раннього віку.
3. Симптоми гострого апендициту у дітей старшого віку. Симптоми подразнення очеревини.
4. Анатомічні особливості апендикса, його будова, функції та варіації клінічної картини його запалення в залежності від локалізації.
5. Алгоритм діагностики гострого апендициту у дітей. Сучасні неінвазивні та малоінвазивні методи.
6. Класифікація та диференційна діагностика різних форм гострого апендициту у дітей.
7. Ускладнення гострого апендициту. Клінічна картина перитоніту.
8. Відкрита апендиктомія. Хід операції.
9. Особливості та переваги лапароскопічної апендектомії.
10. Дивертикул Меккеля. Клінічний перебіг. Лікування.
11. Особливості перитоніту у новонароджених.
12. Ультрасонографічні ознаки гострого апендициту та перитоніту у дітей.
13. Класифікація набутої кишкової непрохідності у дітей.
14. Види механічної кишкової непрохідності.
15. Симптоматика інвагінації. Діагностичні методи у дітей.
16. Структурні елементи інвагінату. Механізм утворення інвагінату у дітей.
17. Консервативне лікування інвагінації та показання.

18. Клінічні критерії ефективності дезінвагінації.
19. Оперативне лікування інвагінації у дітей.
20. Диференційна діагностика різних форм кишкової непрохідності дитячого віку.
21. Рентгенологічні ознаки інвагінації, странгуляції та обтурації кишківника.
22. Етіологічні фактори та патогенез розвитку странгуляційної кишкової непрохідності у дітей.
23. Клінічна картина странгуляції кишківника у дітей.
24. Причини виникнення обтураційної кишкової непрохідності дитячого віку.
25. Діагностичні критерії обтураційної кишкової непрохідності у дітей.
26. Види хірургічного лікування обтураційної кишкової непрохідності у дітей.
27. Види ургентних гінекологічних захворювань у практиці дитячого хірурга.
28. Диференційна діагностика апоплексії яйника з іншими захворюваннями гострого живота у дітей.
29. Методи обстеження апоплексії яйника у дівчаток.
30. Критерії ефективності консервативного лікування і покази до лапароскопії при апоплексії яйника у дівчаток.
31. Клінічна картина та діагностичні критерії перекруту кісти яйника у дівчат.
32. Алгоритм лікування перекруту кісти яйника в дитячій хірургії.
33. Закрита травма органів черевної порожнини у дітей. Основні етіологічні фактори.
34. Класифікація тупої травми паренхіматозних органів черевної порожнини у дітей.
35. Класифікація тупої травми порожнистих органів черевної порожнини у дітей.
36. Клінічна картина травматичного ушкодження селезінки.
37. Основні клінічні симптоми травми печінки.
38. Клінічні симптоми тупої травми підшлункової залози.
39. Клінічні ознаки внутрішньої кровотечі при закритій травмі органів черевної порожнини.
40. Діагностична цінність лабораторних методів при тупій травмі органів черевної порожнини.
41. Види ушкоджень паренхіматозних та порожнистих органів черевної порожнини.
42. Критерії ефективності консервативного лікування закритої травми живота у дітей.
43. Переваги та показання до лапароскопічних втручань при закритій травмі органів черевної порожнини у дітей.
44. Клінічна картина та види пошкоджень порожнистих органів черевної порожнини. Лікування.
45. Клінічна картина та види пошкоджень органів сечовидільної системи у дітей. Лікувальна тактика.
46. Поняття про травматичний шок.
47. Клінічні ознаки ступеня крововтрати у дітей.
48. Основні клінічні прояви кровотеч із верхніх та нижніх відділів травної системи у дітей.
49. Лікувальна тактика в залежності від локалізації вогнища кровотечі. Методи зупинки кровотеч.
50. Етіологія та патогенез розвитку травматичного пневмотораксу у дітей.
51. Класифікація пневмотораксу.
52. Методи обстеження і діагностичні критерії визначення тактики лікування при пневмотораксі.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Обов'язкова

1. Амбулаторно-поліклінічна хірургія дитячого віку: навч.-метод. Посібник; за заг. ред. В. І. Сушка.— Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. - 344 с.
2. Баиров Г. А. Детская травматология / Г. А.Баиров.— СПб. : Питер, 2000.
3. Баиров Г.А. Срочная хирургия детей / Г. А.Баиров. — СПб. : Питер, 1997.

4. Библиок Й.І., Библиок Ю.Й. Хірургія дитячого віку. - Івано-Франківськ: мед. Академія, 2006. 377 с.
5. Грона В. М. Курс лекцій з дитячої хірургії :навч. посібник / В. М. Грона. - Донецьк, 2007. —265 с.
6. Диагностика, лечение и клиническое прогнозирование осложненного течения острой хирургической патологии живота у детей / В. З. Москаленко, О. П. Минцер, С. В. Веселый, А. А. Лосицкий.— Севастополь : Вебер, 2003. — 282 с.
7. Дронов А.Ф. Хирургические заболевания крови у детей / А. Ф. Дронов. — М., 1999.9. ИсаковЮ. Ф. Хирургические болезни у детей / Ю. Ф. Исаков. — М., 1998.
8. Сучасні технології в діагностиці та визначенні лікувальної тактики у дітей із закритою травмою паренхіматозних органів черевної порожнини: дис. канд. мед. наук : 14.01.09 / Кориневська І.М.; Львів. нац. мед. ун-т ім. Данила Галицького. - Л., 2010. - 131 арк. : рис., табл. - Бібліогр.: арк. 113-131.
9. Кривченя Д.Ю., Лисак С.В., Плотников О.М. Хірургічні захворювання у дітей. Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації. Вінниця: Нова Книга, 2008. 256 с.
10. Куликова Т.Н., Глыбочко П.В. Атлас по детской урологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. 160 с.
11. Лапароскопічна хірургія в педіатрії: навч.-практ. посібник / П. С. Русак, О. А. Данилов,Ю. П. Кукуруза, В. Ф. Рибальченко. — Житомир ;К. : Косенко, 2006. — 128 с.
12. Москаленко В. З. Редкие случаи в практике детского хирурга / В. З. Москаленко, И. П. Жури-ло, В. К. Литовка.
13. Пугачев А.Г. Детская урология : учебник. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. 840 с.
14. Хірургія дитячого віку: підручник / В.І. Сушко, Д.Ю. Кривченя, О.А. Данілов, В.А. Дігтяр [та ін.]; за ред. В.І. Сушка, Д.Ю. Кривчени. – 2-е вид., перероб. і доп. К.: Медицина, 2009. 800 с.

Додаткова

1. Ашкрафт К.У., Холдер Т.М. Детская хирургия. СПб.: Хартфорд, 1996. Т. 1. 384 с.
2. Ашкрафт К.У., Холдер Т.М. Детская хирургия. СПб.: Хартфорд, 1996. Т. 2. 392 с.
3. Ашкрафт К.У., Холдер Т.М. Детская хирургия. СПб.: Хартфорд, 1996. Т. 3. 394 с.
4. Детская хирургия: национальное руководство / под ред. Ю.Ф. Исакова, А.Ф. Дронова. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. 1168 с.
5. Детская хирургия: клинические разборы / Под ред. проф. А.В. Гераськина. М. : ГЭОТАР-Медиа, 2011. 216 с.
6. Лапароскопическая хирургия: атлас / под ред. Т.Н. Паппаса и др.; пер. с англ. под ред. С.С. Харнаса. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2012. 388 с.
7. Пури П., Гольварт М. Атлас детской оперативной хирургии. МЕДпрес-информ, 2009. – 648с.
8. Хирургия детского возраста: учебник / В.И. Сушко, Д.Ю. Кривченя, В.А. Дегтярь и др.; под ред. В.И. Сушко, Д.Ю. Кривчени. К.: Медицина, 2015. 568 с.
9. Mattei P. Fundamentals of Pediatric Surgery / P. Mattei. Springer, 2011. 956 p.
10. Operative pediatric surgery. 2nd edition / Editedby M.M. Ziegler, R.G. Azizkhan, D. von Allmen, T.R. Weber. McGraw-Hill Education, 2014. 1397 p.
11. Operative pediatric surgery. Seventh edition / Editedby L. Spitzand A.G. Coran. CRC Press, 2013. 1134 p.

12. Pediatric Surgery. V. 2. Seven thedition / Arnold G. Coran, A. Caldamone, N. ScottAdzick [etal.]. Elsevier, 2012. 848 p.

Інформаційні ресурси:

1. Міністерство охорони здоров'я - <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. UpToDate – <http://www.uptodate.com/home>
3. Access Medicine - <http://accessmedicine.mhmedical.com>
4. PubMed - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/>
5. <http://inmeds.com.ua/> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір»
6. <http://medicallaw.org.ua/vidavnictvo/medychne-pravo/> – науково-практичний журнал «Медичне право»
7. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
8. <http://www.nplu.org/> – Національна Парламентська бібліотека України.
9. <http://www.who.int/> – офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я.
10. Medscape eMedicine - https://emedicine.medscape.com/pediatrics_surgery
11. American Pediatric Surgical Association - <https://eapsa.org/>
12. European paediatric surgeon association - <http://www.eupsa.info/>
13. European Society of Paediatric Endoscopic Surgeons - <https://www.espes.eu/>